

НАЦИОНАЛЕН МЛАДЕЖКИ ФОРУМ

ПОЗИЦИЯ ОТНОСНО ВЪВЕЖДАНЕТО НА СЕКСУАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ В ОСНОВНИТЕ И СРЕДНИТЕ ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНИ УЧИЛИЩА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Приет на Общо събрание на НМФ, гр. София, 13.12.2015 г.

ПЕАМБЮЛ

Национален младежки форум /НМФ/ е най-голямото младежко обединение в България, което включва в състава си 40 младежки организации. Основната мисия на организацията е да изведе на преден план ролята и значението на младежките организации и младежката работа в развитието и създаването на активни и компетентни млади хора, които могат да се реализират и допринесат за едно проспериращо общество.

Като най-голямата “чадърна” младежка организация в България, Национален младежки форум се стреми да предоставя пространство, в което членовете ѝ могат да обменят опит и да се застъпва за колективния им интерес.

ВЪВЕДЕНИЕ

Национален младежки форум и неговите членове - младежки организации работят за и в интерес на младите хора в България. В изпълнението на дейностите по своите стратегически приоритети за периода 2011-2018 година, НМФ с подкрепата и експертната помощ на Асоциация на студентите медици в България изготви настоящата позиция за въвеждане на сексуално образование в училищата по приоритети «Здраве и физическа активност» и «Образование».

ЦЕЛ НА ДОКУМЕНТА

Основната цел на този документ е да подчертае необходимостта от въвеждането на сексуално образование в основните и средните общообразователни училища в Република България.

Ние осъзнаваме отговорността си пред българските младежи и след като се запознахме с актуални данни на Световната здравна организация, както и наличните документи за България по отношение на «Обучението за сексуално и репродуктивното здраве», считаме че е налице обществена необходимост от приемане на такава позиция.

В Европа сексуално и репродуктивно здраве като учебен предмет, се преподава от около половин век. За първи път е въведено в Швеция през 1955 г., последвано от много западноевропейски държави през седемдесетте и осемдесетте години на двадесети век. Това образование цели да развие възможностите на децата и младите хора да имат достъп до информация за опазване на здравето им при нежелана бременност и заболяванията предавани по полов път, да опознаят и разбират сексуалността и нейното влияние върху тяхното психично здраве. Много съществен факт е, че сексуалното и репродуктивно обучение не окуражава младите хора да правят секс, а ги информира за рисковете за физически заболявания, методи на превенция и запазване на емоционален комфорт. Младите хора са бъдещето на една държава – необходимо е те да бъдат адекватно информирани, за да могат да поемат отговорност към своето здраве, това на децата и околните хора.

Друг съществен проблем е дискриминацията на хората с различна сексуална ориентация и стигмата на хората с полово предавани заболявания и най – вече дискриминацията на ХИВ - позитивните. Необходима е експертиза и разбираем прочит на фактите при преподаване на тези теми на деца и младежи, съобразени с капацитета им да запомнят и разберат, поднесената им информация.

ДЕФИНИЦИИ НА ОСНОВНИ ПОНЯТИЯ

Национален младежки форум разглежда сексуалното образование като цялостен процес, чиято съставна част е изграждането на култура и знание у младите хора по въпросите на репродуктивното здраве. Този процес не се ограничава до занятията във формална образователна среда, той изисква използване на методи на неформално образование и в частност развиване практики за обучение на деца и младежи от различен социален и етнически произход.

ПОЛЗИ ОТ ВЪВЕЖДАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Ползите от целенасочено обучение по сексуално образование в училищата са многообразни. Тяхната насока е както по отношение на личностното развитие на индивида, така и по отношение демографската картина в страната.

НМФ възприема младежите (15-24 години) като изключително важно звено по отношение на репродуктивното здраве на населението и счита, че тяхното образование в сферата на репродуктивното здраве ще повиши цялостно половата и здравна култура на нацията.

Повечето български младежи не притежават висока здравна култура относно сексуалното и репродуктивно здраве: средства предпазващи от забременяване и полово предавани инфекции; семейно планиране; сексуалната идентичност на човека, както и промоция на профилактичните прегледи и процедури за ранна диагностика и лечение на заболявания на репродуктивната система.

Освен системно излъчване на медийни послания и обществени прояви, се изисква синхронизирани действия на различни НПО, работещи в различни региони на страната и с различни цели възрастови групи.

Младите хора на възраст 15-24 години са отговорни за висок дял от общата заболяемост от различни полово предавани инфекции: ; 70% от болните от гонорея; 63% от болните от хламидии; 49% от заразените с HPV (human papilloma virus) спадат именно към тази възрастова група*

В България делът на младежи, осъществили първия си полов контакт на възраст до 16 години е 27,4% за момчета и 20,9% за момичета. Едновременно с това именно тази възрастова група разполага с най-малко информация относно рисковото полово поведение-какво е то, как могат да се предпазят и какви са медицинските и социалните последици.

По данни на представително социологическо проучване на БАСП 2011г. Грекова, М- „Репродуктивно поведение и нагласи в България“ едва 26,9,0%* от младежите на

възраст от 15 до 24 г. са участвали в някаква форма на здравно и сексуално образование, но 63,8% от тях са категорични, че е необходимо учениците да се обучават в сферата на сексуалното здраве, а още 21,0% смятат, че е „по-скоро“ необходимо.

По данните на дългосрочни проучвания в западна Европа, правилното обучение за сексуално и репродуктивно здраве има позитивен ефект върху връзките на хората и намаляване на дискриминацията. Въвеждането на програми с дълъг срок на обучение, намаляват тийнейджърската бременност и аборти и намаляват броя на млади хора със сексуално предавани заболявания.

Предвид горепосочените факти, НМФ излиза със следните препоръки по отношение на обучението за сексуално и репродуктивно здраве.

1) От диференцирането на специализиран предмет по сексуално и репродуктивно здраве през цялото обучение на учениците, който да се базира на препоръки от Световната здравна организация – «Стандарти за сексуално обучение в Европа».

Въвеждането на подобен специализиран предмет в училищата би намалило страха на младежите и стереотипите на темите, свързани със сексуално, репродуктивно здраве и сексуално поведение.

2) Разбираем подход в обучението и съобразяване на възрастта при преподаване на информацията

3) Препоръчваме задължителното включването на следните теми:

- Анатомия и физиология на женската и мъжката полова система: Първични и вторични полови органи; менструален цикъл, сперматогенеза, оплождане, ембрионално развитие на човека; норма и патология; фактори, които повлияват здравето и болестта

- Заболявания на половата система:

Полово предавани инфекции и полово – свързани инфекции; методи на превенция, профилактика, ранна диагностика и лечение; профилактични прегледи-гинеколог, мамолог, уролог;

- Семейно планиране:

Мястото на семейството в модерното общество – видове семейства – с един родител, осиновяване, еднородители; значението на възрастта при бременност и отглеждане на семейство; социални аспекти на ранната бременност и аборта; ролята на фолиевата киселина, лекарствата и различните вещества на майката и плода; домашно насилие, психология в семейството

- Методи на контрацепция:

Индивидуален избор и отговорност; начини на употреба; достъпност; разлики при контрацепцията между мъже и жени

- Растеж и развитие на човешката сексуалност:

Разбиране на сексуалното привличане и сексуалната идентичност; стереотипи и роли на двата пола в модерното общество; видове взаимоотношения; културни

различия във възприемането на пола и сексуалността; формиране на сексуално поведение и сексуалност.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Разглеждането на предизвикателствата пред въвеждането на сексуалното образование и признаване значението и ролята на младежките организации в този процес е свързано с: 1) адаптиране на нормативната уредба; 2) подготовката на кадри за реализирането на сексуалното образование в рамките на формалното образование; 3) преодоляване съпротивата на религиозните организации.

РОЛЯ НА МЛАДЕЖКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

Роля на младежките организации:

- организират в неформална среда дискусии и беседи с образователен характер;
- младежките организации са инициират и организират образователни кампании, промотиращи сексуално образование;
- младежките организации изискват от отговорните институции включването на сексуалното/здравно образование в учебната програма на средните и основните училища в страната, респективно участват изготвянето на съответната програма.

ПРЕПОРЪКИ КЪМ НМФ:

- Да започне застъпническа дейност по популяризиране сексуалното образование във формална и неформална среда;
- Да съдейства за включване на мнението на младите хора и организациите членове при формулиране на политики, програми и проекти за повишаване здравната култура на младите хора;
- Да промотира ползите от неформалното образование в младежките организации за развитие на здравната култура у младите хора;
- Да спомага за повишаване капацитета на организациите си членове за предоставяне на качествени занимания по сексуално/здравно образование;
- Да промотира необходимостта от развиване на партньорски модели между училища и младежки НПО.

ПРЕПОРЪКИ КЪМ ИНСТИТУЦИИ:

- Необходимо е инвестиране в разработването на подробна учебна програма за сексуално образование, тъй като развитието на педагогически кадри в областта;
- Осигуряване на достатъчно финансиране за развитие на качествен образователен процес;
- Извеждане сексуалното образование като част от задължителната учебната програма прогимназиалния и гимназиалния курс на обучение.